

slovenska
DRŽAVA

POB A P O S E S L O V E N I J A

ZA RESNIČNO DEMOKRATSKE VOLITVE V
SLOVENIJI

SO POTREBNI NAJMANJ TRIJE UKREPI:

1. RAZPUST TAJNE POLITIČNE POLICIJE;
2. DOSTOP DO JAVNIH OBČIL ALTERNATIVCEM;
3. DRŽAVNO FINANCIRANJE VSEH, NE SAMO KOMUNISTIČNE STRANKE.

LETNIK XL - VOLUME XL

OKTOBER 1989

ŠT. 10 No 10

ZA MAJNIŠKO DEKLARACIJO 1989 !

V približno enem stoletju in pol smo se Slovenci v naglem kulturnem, družbenem, gospodarskem in političnem razvoju afirmirali kot moderni evropski narod. Navkljub temu pa nas še vedno prištevajo med takoimenovane "nezgodovinske narode" in smo narod zamudnik. Zakaj? Zato ker nismo načrtno gradili svoje državnosti in smo brez svoje suverene države. Vse doslej še nismo dosegli najvišjega političnega ideala slehernega naroda: lastne države.

Le lastna država more varovati in braniti slovenske narodne interese, le v lastni državi bomo mogli v polni meri ohranjati in uveljavljati slovensko individualnost - kar je v dobro vsega človeštva - , le s slovensko državo bomo postali subjekt, in ne le predmet, v evropski in svetovni družbi narodov, le če bomo imeli lastno državo, se nam bo mogoče enakopravno pogovarjati in sklepati dogovore in pogodbe z drugimi narodi.

Brez lastne države smo Slovenci in slovenska zemlja ne le nekakšna upravna enota, pa naj se imenuje dežela, provinca ali banovina v kraljevski Jugoslaviji ali pa "socialistična republika" SFRJ. V vsakem slučaju odločajo in imajo zadnjo besedo o najvažnejših življenjskih vprašanjih slovenskega naroda ali na Dunaju, ali v Rimu, ali v Belgradu, nikakor pa ne v slovenski prestolnici Ljubljani in narodu je odvzeta pravica izrekatii sodbo o samem sebi in svoji bodočnosti.

Ko se bližamo koncu 20. stoletja, v

času razpadanja komunizma kot svetovnega pojava, ker sta ga neusmiljeno prehitela in zapustila na strani poti tako znanost kot zgodovina, v času evropskega presnavljanja, v tem prelomnem času ne smemo Slovenci zamuditi zgodovinske priložnosti, ki bo verjetno zadnja, da uveljavimo narodno suverenost in pravico do samoodločbe v lastni državi in postanemo kot narod enakopravni drugim narodom.

Podobno kot Majniška deklaracija leta 1917, postaja Majniška deklaracija 1989 za vse Slovence resnično obvezen narodno-politični program za naš čas.

Majniška deklaracija 1989 zahteva suvereno državo slovenskega naroda. Slovenci ne smemo zahtevati ali privoliti v nekaj, kar je manj kot to. Suverene slovenske države ni, če je njena oblast podeljena, dodeljena, omejena, pogojno priznana, okrnjena po neki drugi suverenosti. Vsa oblast je od suverena slovenskega naroda!

Majniška deklaracija 1989 zahteva resnično demokracijo. Resnične demokracije ni, v "demokracijskem centralizmu" in enopartijskem sistemu. Do resnične demokracije tudi ne pridemo samo z geslom: en človek, en glas. Prava demokracija bo uresničena le tam, kjer bodo obveljali: načelo samoodločbe narodov, zaščita osnovnih pravic manjšine in priznavanje krajevne avtonomije, poleg seveda demokracijske državne ureditve.

Majniška deklaracija 1989 povsem pravilno upošteva dejstvo, da smo Slovenci evropski narod, popolnoma

zakoreninjen v evropsko kulturno izročilo. Samo v Evropi bomo mogli preživeti kot samobiten narod.

Uresničitev majniške deklaracije 1989 bo odprla pot za neoviran razvoj slovenskega naroda.

Majniško deklaracijo 1989 so podpisali slovenski pesniki, pisatelji in skladatelji, vse opozicijske politične skupine in gotove študentske in mladinske organizacije. Podpirajo jo tudi množice demokratično mislečih Slovencev v domovini.

Demokratična opozicija v domovini pa želi, da njih težnje, zahteve in delo podpro tudi Slovenci raztreseni po svetu.

Moremo reči, da je dolžnost slehernega človeka slovenskega naroda, ki imamo še nekaj slovenske zavesti in spoštovanja do svojega narodnega izročila, še prav posebno tistih, ki živimo v demokratičnih deželah, da moralno, materialno in tudi sicer po svojih močeh podpremo demokratične sile, njih delo in napore v domovini, ki je še za mnoge od nas rojstna domovina, za mnoge pa domovina staršev in prednikov.

Najmanj pa, kar v danem trenutku moremo napraviti, je, da s svojim podpisom podpremo zahteve majniške deklaracije 1989.

Dr. Mate Resman,
Za Slovensko Državno Gibanje

DEMOKRACIJA IN "DEMOKRACIJA"

Nastajanje in nastanek političnih zvez v Sloveniji je brez dvoma pomemben pojav v slovenskem političnem svetu. Narekuje pa istočasno dokajšnjo mero dvomljivosti. Nasplošno je bilo v Sloveniji sprejeto mnenje, da so politične stranke protustavne. Komunistična stranka sama je zelo priročno spremenila svoje ime v zvezo in si organizirala podzvezo z imenom zveze socialističnega ljudstva. In obe skupaj sta le ena stranka, po svojem bistvu totalitarna in brutalna. Pod okriljem te zveze, partije, naj bi delovale vse druge nastale zveze ter delale videz političnega pluralizma. Jože Pučnik (Demokracija 12. maja) imenuje to početje "farbanje ljudi" čigar namen je "sporočilo ponižnemu ljudstvu, da sme pluralno, t. j. različno misliti, govoriti in celo

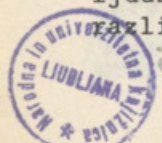
pisati, nikakor pa ne sme svojih misli in političnih zahtev organizirano uveljavljati v političnem sistemu". S to prevaro je partija ohranila popolnoma zase vse možnosti odločanja o slovenskih političnih, gospodarskih, socialnih in drugih področjih v slovenski javnosti.

Partija se je vedno zavedala velikega pomena, ki jih imajo javna občila in je zaprla dostop do njih vsakemu morebitnemu tekmeču ali vsakemu, ki ima v kakršni koli obliki svoj lasten pogled na slovenske probleme, bodisi na splošno ali pa samo na posamezne odtente slovenskega javnega življenja. Skoraj ni bilo mogoče pričakovati, da bi slovenska javnost mogla dobiti možnost obveščanja razen skozi prizmo komunističnih političnih očal.

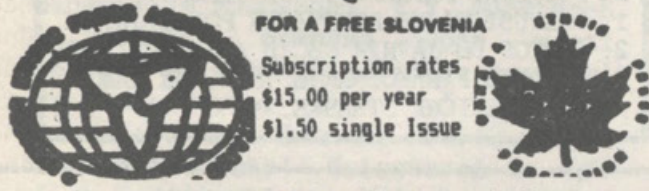
A se je zgodilo. Zgodilo se je ravno

v osrčju slovenske politične arene. Hudomušne, a nedolžne kritike so bili ljudje vajeni. Dovtipi na račun vladajočih, včasih zelo kritični, so krožili že dolga leta in se širili od ust do ust. Partija je dobrohotno dovolila, da so si ljudje dajali duška in celo sama o sebi sestavljala šale in vzdrževala Pavliho. Zgodilo se pa je, da je nastal mimo partije celotni slovenski politični program in zgodilo se je, da je preko neodvisnega časopisa ta program prešel v slovensko javnost. Povsem naravno je, da med nami, ki živimo v svobodnem svetu, naše časopisje nudi razne in različne poglede o slovenski stvarnosti in slovenski bodočnosti. To pa se znotraj jugoslovenske Slovenije ni moglo dogajati. Zato tudi časopisje, ki

dalje na str. 3

Advertising .45c per agate line

Owned and published monthly by Slovenian National Federation of Canada.
Lastnik in izdajatelj Slovenska Narodna Zveza v Kanadi
646 Euclid Ave., Toronto; ON M6G 2T3
Edited by Editorial Board
Urejuje konzorcij Slovenske Države
Zastopnika konzorcija SD:
Martin Duh
Calle 105, No. 4311
Villa Ballester, Argentina
Ludvik Jamnik
79 Watson Ave.
Toronto, ON M6S 4E2 Canada

Letna naročnina znaša: Za Kanado in ZDA 15.dol, za Argentino in Brazilijo po dogovoru. Anglija, Avstrija, Avstralija, Francija in druge države 12 dol.US. Po letalski pošti po dogovoru.

Za podpisane članke odgovarja pisec. Ni nujno, da bi se avtorjeva naziranja morala skladati v celoti z mišljenjem uredništva in izdajatelja

BITI ČLAN HRANILNICE JE V KORIST TEBI
IN V POMOČ PRIJATELJU

SLOVENSKA HRANILNICA IN POSOJILNICA
JANEZA E. KREKA V TORONTU

Vam nudi vrsto bančnih uslug. Pogoji za raznovrstna posojila so zelo ugodni. Obresti na hranilne vloge so konkurenčne.

PREMISLI - POSTANI ČLAN

URADNE URE

646 EUCLID AVENUE

TEL. 532-4746

PONEDELJEK - SREDA
TOREK, ČETRTEK, PETEK
SOBOTA

10 a.m. - 4 p.m.
10 a.m. - 8 p.m.
10 a.m. - 1 p.m.

747 BROWN'S LINE

TEL. 252-6527

TOREK
ČETRTEK, PETEK
SOBOTA

5 p.m. - 8 p.m.
1 p.m. - 8 p.m.
9 a.m. - 12 noon

KATERO IZJAVO NAJ PODPISEM?

Zadnje čase so tudi v zdomstvu začeli pobirati podpise za "MAJNIŠKO DEKLARACIJO 89." Ker se bo čez čas verjetno pojavila tudi v podpis takozv. "Temeljna Listina" se nam zdi primerno in potrebno, da svojim bralcem posredujemo precizne in najvažnejše razlike med obema, da se bodo lahko po presoji odločili za podpis tiste, za katero upajo, da bo največ doprinesla k pravičnejši bodočnosti SLOVENSKEGA NARODA.

MAJNIŠKA DEKLARACIJA 89. (M.D. 89)

1. Majniško Deklaracijo je 8. maja 1989 pred večtisočglavo množico na Kongresnem trgu v imenu petih organizacij, poznanih pod imenom Alternativa, prebral Tone Pavček.

2. M.D. 89 zahteva SUVERENO DRŽAVO SLOVENIJO, a prepušča končno odločitev REFERENDUMU (tajnem vsenarodnem glasovanju), ki bi tako imel možnost izglasovati suverenost. Referendum seveda dopušča tudi možnost, da se narod odloči ostati še nadalje v Jugoslaviji.

3. M.D. 89 zagovarja resnično pluralistično demokratsko družbo, ki ne priznava nobeni skupini privilegiranega položaja: "V dejanski demokraciji ne more biti socialistični družbi red niti ogrožen, niti privilegiran" (dr. Bučar et al)

4. M.D. 89 gleda v bodočnost.

TEMELJNA LISTINA SLOVENIJE 89. (T.L.)

1. Temeljno listino je prebral dne 27. junija 89 na seji republiške konference Socialistične Zveze Delavskega Ljudstva (SZDL), ki jo vodi komunistična Partija, Miloš Mikeln.

2. Listina vstraja brezpogojno na nadaljnem bivanju Slovencev v Jugoslaviji. O kakem referendumu, ki bi predvideval možnost suverene slovenske države, v Listini ni govora. Predložena je bila "fait accompli", brez debate.

3. T.L. 89 že v prvi točki govori o nujnosti zavarovanja takozvane VLADAVINE DELA, (novejši izraz za diktaturo proletarijata in ostalo komunistično ideologijo), ki daje preko SZDL komunistični partiji privilegiran položaj. Ukinitve monopola partije ne omenja. Nadalje govori tudi o "realnem socializmu in samoupravi", kar je tudi druga oznaka za nadaljevanje komunističnega sistema. Tega pa v Jugoslaviji že imajo in je prav ta kriv katastrofalne vsestranske krize v deželi.

4. T.L. zagovarja dejansko že obstoječe stanje -status quo-, Slovencev, tega pa Slovenci tudi že imajo in je zato nepotrebna. Listina ne gleda v bodočnost.

Obe deklaraciji govorita tudi o spoštovanju človekovih pravic, o političnem pluralizmu, o demokraciji in o svobodnih volitvah. Postanejo pa ti pojmi pri Listini spričo gornje analize le fraze, in nepotrebno besedičenje, ki meša ljudi in ne doprinaša ničesar k pravičnejši bodočnosti slovenskega naroda.

Zato upamo, da bodo zavedni, demokratski Slovenci podpisovali samo eno, to je

MAJNIŠKO DEKLARACIJO 89.

Zdravljiča

Prijat'li, obrodile
so trte vince nam sladkó,
ki nam oživlja žile,
srce razjasni in okó,
ki utopi
vse skrbi,
v potrjih prsih up budi.

Komú najpred veselo
zdravljičo, bratje, č'mo zapet'?'
Bog našo nam deželo,
Bog živi ves slovenski svet,
brate vse,
kar nas je
sinov sloveče matere!

Edinost, sreča, sprava
k nam nazaj se vrnejo!
Otrók, kar ima Slava,
vsi naj si v róke sežejo,
da oblast
in z njo čast,
ko pred, spet naša bosta last!

Živé naj vsi naródi,
ki hrepené dočakat' dan,
da, koder sonce hodi,
prepír iz sveta bo pregnan,
da rojak
prost bo vsak,
ne vrag, le sosed bo mejak!

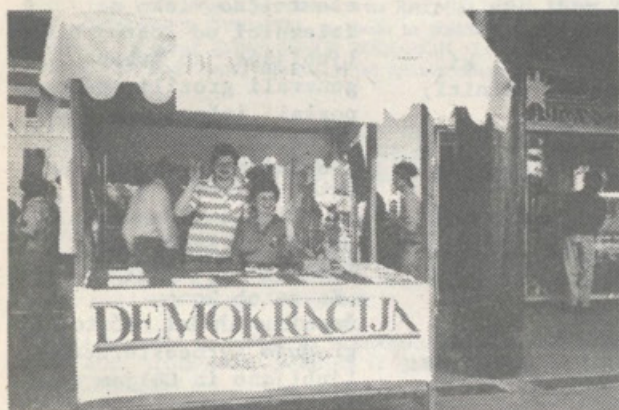
SLOVENSKA ZASTAVA

V počastitev slovenskega narodnega praznika je v nedeljo 29. oktobra vihrala ned mestno hiso v Clevelandu slovenska narodna zastava, seveda brez rdeče zvezde. Visela je po odloku clevelandskega župana Georga V. Vojnoviča, ki je po materini strani slovenskega pokolenja. V clevelandski mestni upravi je uslužbenih lepo število Slovencev, nekateri na visokih položajih.

DEMOKRACIJA... nadaljevanje s str. 1

izhaja med Slovenci, ki živijo v svobodnem svetu, ni imelo dostopa do naših ljudi znotraj Jugoslavije. "SLOVENSKA DRŽAVA" že nad 40 let ponavlja, da je edina, za vse Slovence sprejemljiva oblika slovenske bodočnosti suverena slovenska država. Kot vsi časopisi iz slovenskega zamejstva, ki jim ni pokroviteljica komunistična partija Slovenije, in vsi neodvisni časopisi, ki jih izdajajo slovenski izseljenci, "SLOVENSKA DRŽAVA" ni bila in ni dostopna Slovincem, ki živijo v Jugoslaviji.

Majniška Deklaracija
čaka na podpisnike

Naše sporočilo in naša misel o slovenski samostojnosti in o svobodni slovenski državi je zato mogla imeti v Sloveniji le šibak odmev. A ista zamisel je vznikla tudi na slovenskih tleh in je preko na novo ustanovljenega časopisa "DEMOKRACIJA" ostala predmet razgovorov širom Slovenije. List, ki se je komaj rodil kot nezakonsko dete "GORENJSKEGA GLASA" je postal največji zagovornik slovenskega demokratičnega razvoja in istočasno glasnik najbolj drznega in najbolj oprijemljivega, najbolj slovenskega političnega programa, ki se je bil izkristaliziral v Majniški Deklaraciji 89.

"Boj se sistema, ki pozna eno samo ideologijo" je zapisal Jože Košir v Demokraciji (Demokracija 2. junija). Tak sistem nujno ustvari globel in vrzeli, ki jih Demokracija hoče izpolniti. Ko bi šlo samo za kritiko obstoječega vladnega sistema in za kritiko oblasti, ki jo v Sloveniji izrablja komunistična partija, bi prav za prav bilo nepomembno izdajati še en list. Kritični so številni listi in njihova kritika zelo stvarna. Partija sama se v Pavlihi norčuje sama iz sebe, pri čemer ima ali je imela eno samo, a znatno korist: videz svobode govora in videz politične svobode, katere se ve, da ni. Manj svobodno seveda, še več, popolnoma nedopustno pa je vedno bilo aktivno sodelovanje v kakršnikoli, predvsem politični dejavnosti, v kateri ni ali ne bi partija že v naprej privolila. S tem je onemogočila vsak drugačen politični program že v naprej.

Vzdušje ustrahovanj se prav tako ne more popolnoma zaustaviti v enem samem trenutku. Toliko manj, ko partija nadaljuje s političnimi procesi in prikriva ter po svoje spreminja resnico. Primer četvorice obsojenih lansko leto govori dovolj glasno. Tudi FSS - FRONTA ZA SUVERENO SLOVENIJO - kot jo je predstavila "MLADINA", je samo anonimno oklicala slovensko državo. A tudi v takem vzdušju se je politično udejstvovanje razbohotilo do stopnje, ki ji partija ni povsem kos in kateri se dejansko mora vdati. "DEMOKRACIJA", morda bolj kot drugi listi, je razgibala javno debato, ker je odprla svoje strani programu Slovenske Demokratske Zveze in zahtevam po suvereni slovenski državi. Stališča, ki jih je partija nasilno vsiljevala slovenskemu človeku, so postala nesprejemljiva, toliko bolj, ko njim v zameno Demokracija kot tudi ostali tisk alternative nudi v premislek čisto drugačen slovenski narodni program: svobodno in suvereno slovensko državo.

Kot naš list "SLOVENSKA DRŽAVA" že v naslovu pove, da mu je osnovni namen slovenska država, tako tudi "DEMOKRACIJA" že v naslovu podarja drugo točko političnega programa Majniške Deklaracije 89. Le-ta naj bi postala bistveni ustavni del bodoče svobodne Slovenije: demokratična ureditvev, svobodne volitve, dokončna odstranitev tako imenovane avantgarde ali posebnega, posebno privilegirane položaja komunistične partije, ki ji sicer tudi danes ne pripada, a si ga povsem brezpravno in s silo lasti.

Prava demokracija in ne tako imenovana "ljudska demokracija" pomeni tudi osnovni in bistveni prepad med "Demokracijo", demokracijo in "Temeljno listino", ki si jo je izmislila partija in je vanjo zvičajno vnesla svojo zloglasno in pogubonosno "pridobitev", socialistično samoupravljanje in povezanost z Jugoslavijo, to je povezanost s komunistično partijo Jugoslavije in njenimi nasilnimi in ustrahovalnimi metodami, ki pa postajajo jalove in se ne morejo več zoperstavljati ljudski volji in množičnemu političnemu pritisku ter vsemu, kar je bistvo demokracije.

C. M.

Majniška Deklaracija
čaka na podpisnike

SLOVENSKA USTAVA IN SUVERENOST

Po jugoslovanski Ustavi iz leta 1974 so imele Republike Jugoslavije pravico izstopa (secesije) iz te države, vendar le, če bi na to pristale vse ostale republike. Tako bi Slovenija, če bi želela izstopiti morala za to dobiti pristanek od vseh drugih republik. Praktično je to pomenilo, da je bil izstop nemogoč, ker bi nanj nekatere republike (predvsem srbska) nikoli ne pristale. Tako je Slovenija čutila težo te omejitve v tem, da Slovenci (in tudi drugi narodi v Jugoslaviji) nikoli niso zagotovo vedeli, če so v tej državi prostovoljno ali prisiljeno. Vedno bolj je pri Slovencih prevladovalo mnenje, da bi kot samostojen narod morali imeti pravico, da sami odločajo v kateri

in v kakšni državi hočejo živeti. Ta možnost odločitve bi morala biti slovenskemu narodu vedno na razpolago in bi morala biti zaščitena z ustavo.

Ta omejitev slovenske narodne suverenosti je bila zakonito odpravljena dne 27. septembra t.l., nekako ob 7. uri zvečer v Skupščini SRS v Ljubljani, ko je 248 poslancev glasovalo za spremembo ustave s tkzv. amandmaji od katerih je najvažnejši ta, da imamo Slovenci pravico do odcepitve od

Jugoslavije, če tako odloči SLOVENSKI NAROD z referendumom. Od vseh članov parlamenta je bil proti temu zakonu LE EDEN, (eden se je pa glasovanja vzdržal.)

Drugi važnejši amandmaji so zahtevali pluralistično družbo (večstrankarski politični sistem) in pa zahtevo, da ima le Republika Slovenija pravico oklicati izredno vojaško stanje v Sloveniji in ne Federalna vlada v Beogradu, ki je prav to storila na Kosovem.

Delegati so zapeli Zdravljico, ki je od danes slovenska himna

Med občinstvom, ki je z velikim zanimanjem in navdušenjem prisostvovalo temu zgodovinskemu dogodku, so bili navzoči tudi predsednik SFRJ dr. Janez Drnovšek, ki se je vračal iz zasedanja OZN v New Yorku, predsednik in člani predsedstva SRS, predsedniki družbenopolitičnih organizacij, člani izvršnega sveta, komisije za ustavna vprašanja, predsed-

niki skupščin sisov, delegati zveznih skupščin in številno občinstvo, vsega skupaj nad 650 oseb, med njimi tudi 40 domačih in 23 tujih novinarjev.

Reakcija na ta za Slovence nadvse važen zgodovinski dogodek je bila v Beogradu hitra in ostra. Že 28. sept. je na seji zveznega zbora skupščine SFRJ bila sprejeta odločitev, naj Ustavno sodišče SFRJ sproži takojšen postopek za ugotovitev ustavnosti vseh ustavnih dopolnil republike Slovenije. Temu so sledila protestna zborovanja v Srbiji, Vojvodini in Črni gori. (Novi Sad, Titograd in drugod.) Demonstranti so zahtevali razglasitev tega amandmaja za protiustavnega, slišali so se klici: "S tabo gremo, Slobodane, ako Bog da - do Ljubljane", "Slovenijo, sram te bilo - sta je ovo s bratstvom bilo", "Slovenija laže" itd. Čule so se tudi zahteve naj Slovenijo okupira jugoslovanska vojska. Dogodki v Ljubljani so naleteli na zanimiv odmev v časopisih evropskih in ameriških prestolic. V Washington Post je najti kratka dejstva o sprejetju ustavnih amandmajev, brez posebnih komentarjev.

New York Times je objavil sliko titograjskih demonstrantov, pod njo pa napis: "Slovenci potrjujejo dalje na str. 4

SLOVENSKA ...

nadaljevanje s str. 3

pravico do odcepitve, toda pravijo, da se odcepili ne bodo." Wall Street Journal je mnenja, da je Slovenija s sprejetjem teh amandmajev poglobila politično krizo v Jugoslaviji.

V evropskih prestolicah: Rimu, Bonnu, Londonu, Bruselju in Dunaju soglašajo, da bi Slovenija, najbolj razvita in najbolj delavna republika v Jugoslaviji zelo verjetno mnogo bolje živela v svobodni državi kot v Jugoslaviji.

Glede eventualnega posega jugoslovanske armade v Sloveniji pa dunajski Die Presse pravi: "Razprava o (miroljubni) spremembi meja v Evropi sicer ni nič protipravnega, je pa tvegan novum, ki bi izžareval v ves vzhod kontinenta - od Baltika do moldavske republike. Ne glede na to pa je treba beograjske akterje jasno in predčasno opozoriti, da tujini še enega Kosova ne bo spregledala. Uporaba sile v Sloveniji bi pomenila da se je Jugoslavija za dolga desetletja odrezala od Evrope, in nobena vlada si v takem primeru ne bi mogla več privoščiti en sam

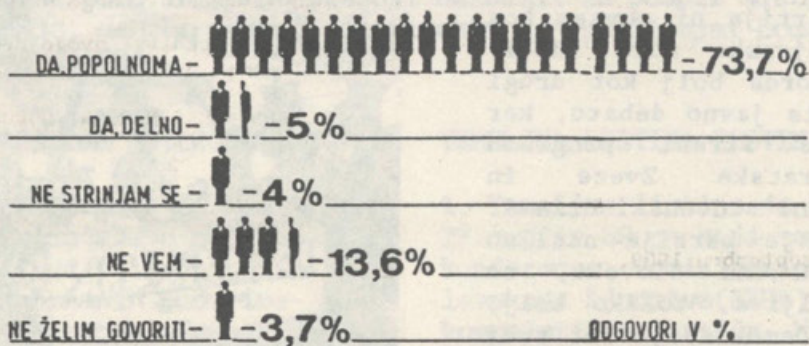
sancat dolar kreditov za Jugoslavijo V takem primeru za Jugoslavijo tudi ne bi bilo sodelovanja z Evropsko skupnostjo in EFTA."

Londoni Financial Times se pa sprašuje: "Ali ima narod pravico do samoodločbe le enkrat in samo enkrat, ali pa je to njegova trajna pravica?" Paris, znan po svojem bolj centralističnem pojmovanju države, je pa ideji slovenske suverenosti manj naklonjen. Narodni svet koroških Slovencev je pozdravil sprejem dopolnil k slovenski ustavi kot "dokaz velike politične zrelosti in visokega občutka za demokracijo" Iz tržaškega ni bilo reakcije. Čeprav je amandmaj zglasovala skupščina, ki jo vodi komunistična partija, je verjetno to storila v zavesti, da tako čuti velika večina Slovencev in njih odločnosti po slovenski suverenosti enostavno ni mogla ignorirati.

Štirinajst dni pred glasovanjem v republiški skupščini Slovenije je bila namreč med Slovenci v domovini izvedena anketa o samoodločbi, ki je dala naslednje rezultate:

Slovenci so za samoodločbo

Spremembe slovenske ustave vsebujejo tudi pravico do odcepitve ali združitve. Ali se s to določbo strinjate ali ne?

LJUBLJANA, 14. septembra - V teh dneh določa ustavna komisija skupščine Slovenije predlog dopolnil k republiški ustavi. Že pri oblikovanju delovnega besedila predloga amandmajev so dopolnila v nekaterih delih jugoslovanske javnosti naletela na izjemno ostro kritiko, kajti po mnenju teh kritikov naj bi s sprejetjem takšnih ustavnih dopolnil spremenili zasnovo federativne ureditve.

Delovna skupnost Stik je opravila telefonsko raziskavo - v njej je sodelovalo 323 anketirancev

- o teh aktualnih političnih temah.

Kot sledi iz tabele, se je 73,7 odstotka anketirancev izreklo, naj spremembe slovenske ustave vsebujejo tudi pravico do odcepitve in združitve, ker gre za obliki uresničitve pravice naroda do samoodločbe. Štiri odstotke vprašanih se ni strinjalo s takšno določbo, pet odstotkov se jih je z njo strinjalo delno, 13,6 odstotka jih je odgovorilo, da ne vedo, in 3,7 odstotka vprašanih o tem ni želelo govoriti. (Več na 3. strani)

M. V.

PABERKI

IZ

DOMAČIH LOGOV

SLOVENSKE ŽELEZNICE IN UDBA

V ljubljanski Mladini je pred časom izšel članek o slovenskih direktorjih, udbaših, ki so po zadnji vojni razdirali slovensko gospodarstvo. Med temi je bil omenjen tudi ing. Mravlja, ravnatelj slovenskih železnic, ki je leta 1965 dal ukiniti, na pritisk srbskih generalov, nekatere "nerentabilne" slovenske železnice.

Toda v naslednji številki Mladine so se nekdanji udbovci takoj potegnili za Mravljo in hvalili njegovo dobrodelnost, potem ko je človek šel v pokoj.

Očitno si je s tem omenjeni Mravlja lajšal vest, kar pa ne more odtehtati podrtih odsekov slovenskih železnic. Od tih boli slovenske ljudi zlasti razrušenje proge od Jesenic v Planico, slovensko gospodarstvo pa odseka od Murske Sobote do ogrske meje. Slovensko gospodarstvo je s tem izgubilo povezavo z Budimpešto in vsem vzhodom, kakor tudi s Češko-Slovaško in Poljsko. Pristanišče

Koper pa svojo najpomembnejšo železniško zvezo s severo-vzhodom Evrope.

Ko so leta 1962, po več letih čakanja, dokončali električno vleko na železnici od Postojne do Ljubljane, so srbski generali grozili, da bodo poslali inženirske enote, ki naj bi zrušile električno vleko na progi. Izgovor je bil, da bi s tem imel sovražnik dostop naravnost do Ljubljane.

Ko so ob koncu šestdesetih let načrtovali gradnjo avtoceste med Ljubljano in Celjem so srbski generali preprečili gradnjo predora pod Trojanami. Ob morebitni vojni bi se menda ljudje zatekli v predor, kjer bi zaradi bombardiranja sovražnih letal ostali lahko zasuti. Itd.

Ta je le nekaj primerov, ki pričajo, kako jugoslovanska vojska že vsa leta hromi razvoj Slovenije. Slovenski politiki pa morajo molčati, saj gre za "vojno tajno", o kateri ni dovoljeno razpravljati

DOLENJSKA UDBA

V listu Mladina (številka 31) je vest o grozotnih razmerah, ki so vladale v politični strukturi v Novem mestu, kjer je za župana Franc Šali, za vodjo partije Jože Florjančič, vodja policije Jože Perko in drugi udbovci na položajih, ki so po dolenskih podjetjih vodili pravi teror.

Dolenske, pa tudi slovenske ljudi v zdomstvu bi še zanimalo, ali je to tisti Florjančič, ki je spremljal slovenskega kulturnega ministra Kmecla, prav tako dolenskega rojaka, med izseljence, kjer so jim, npr. v Zurichu, predavali o slovenskem hlapčevstvu? Kakšne so bile potem

zveze Matjaža Kmecla z dolensko udbo?

Primer iz dolenske avtomobilske tovarne IMV, kjer so odžagali uspešnega ravnatelja Levičnika in spravili tovarno na rob stečaja, pa se uvršča med zakulisno politiko belgrajske udbe pri uničevanju slovenskih podjetij in gospodarstva, ki so jo začeli v šestdesetih letih. Pri tem so vrgli v slovensko javnost govorico, kako smo Slovenci "fovš" vsakemu, ki nekaj ustvari, in da smo si pač "sami" krivi za svoje težave. Naivni slovenski ljudje, nevarjeni balkanskih spletk, pa so v svoji samokritičnosti to "vest" vneto ponavljali.

+ FRANK ARHAR

V četrtek dne 5. oktobra je na delu nenadoma preminul zelo poznan in nadvse priljubljen torontski Slovenec Frank Arhar v 59. letu starosti. Pokojni Frank je bil navdušen športnik, kulturni in karitativni garač, dober pevec.

Mašo zadušnico je pri Mariji Pomagaj zanj daroval družinski prijatelj č. Tone Zrnc ob asistenci č. gg. Kopača, župnika Batiča in K. Cegljarja. Pri maši in na

grobu so mu peli Fantje na vasi, pri katerih je pel nad 12 let. Ob grobu mu je spregovoril g. Božo Cerar. Pogreba se je udeležilo ogromno ljudi, kar je pričalo kako priljubljen je bil med Slovenci. Žalujoči gospej Cveti, sestram, svaku in drugim sorodnikom izražamo naše iskreno sožalje. Bog mu sto-tero povrni trud, ki ga je dolga leta vlagal pri gradnji starostnega doma Lipa!

YOUR BEST BUY IN
FRESH
CULTURED DAIRY PRODUCTS

- YOGURTS • CREAM CHEESE
- PRESSED COTTAGE CHEESE
- SOUR CREAM • COTTAGE CHEESE
- DRINKING YOGURT

NEW YOGURT BASED SALAD DRESSINGS "THE YOGURT LOVER'S DRESSING" **NEW**

QUALITY and TASTE you can TRUST

Try Biobest Yogurt and Famous
Astro Dome Granola Yogurt.

NOW! Both with Fruit on the Bottom

ASTRO PRODUCTS AVAILABLE AT FINE DAIRY COUNTERS
ASTRO DAIRY PRODUCTS LTD., ETOBICOKE, ONTARIO

IZ SLOVENSKEGA ZDOMSTVA

Prejeli smo s prošnjo za objavo:

OBVESTILO SLOVENCEM

Iz iniciativnega odbora
KONFERENCE ZDOMSKIH SLOVENCEV
V KANADI

Slovenski ZDOMSKI rojaki z velikim zanimanjem spremljamo politične premike v MATICNI domovini. V luci teh dogajanj se je letos na študijskih dneh v DRAGI-TRST osnoval INICIATIVNI ODBOR SLOVENSKEGA SVETOVNEGA KONGRESA s sedežem v Celovcu. Ta korak nas je opogumil, da smo priceli RAZMISLJATI o obliki NADSTRANKARSKEGA SLOVENSKEGA NARODNEGA PREDSTAVNIŠTVA, ki naj bi pred svetovno javnostjo predstavljal SLOVENCE. V ta namen smo 22. septembra 1989 ustanovili iniciativni odbor KONFERENCE ZDOMSKIH SLOVENCEV V KANADI s sedežem v Torontu.

27. septembra bo v slovenski zgodovini zaznamovan kot odločilni mejnik. Slovenski parlament je v Ljubljani z ogromno večino izglasoval vazne ustavne AMANDMAJE in s tem nakazal svetovni javnosti SLOVENSKE ZAHTEVE. Izglasovani ustavni amandaji bodo v prihodnosti oblikovali slovensko politično, kulturno, pravno, socialno ter gospodarsko zivljenje. Prav to nas je nagnilo k odločitvi, da bomo skušali posredovati naša RAZMISLJANJA VSEM ZDOMSKIM, ZAMEJSKIM TER MATICNIM SLOVENCEM, naj bodo to posamezniki ali organizacije, NOVO ali STARO naseljenci. Krajevne KONFERENCE ZDOMSKIH SLOVENCEV naj bi omogočile povezovanje SLOVENCEV sirom sveta, istocasno pa bo njihova naloga informirati svetovno javnost o slovenski problematiki.

"RAZMISLJANJA" O ORGANIZACIJI IN IDEJNI PROBLEMATIKI ZAMISLJENEGA SVETOVNEGA KONGRESA BOMO POSREDOVALI SLOVENSKI JAVNOSTI VSEH TREH SLOVENIJ V PRIHODNIH DNEH V OBLIKI BROSURE.

Enotna miselnost in enoten pristop na področju SLOVENSKE SUVERENOSTI, DEMOKRATICNEGA POLITICNEGA PLURALIZMA TER SVOBODNEGA GOSPODARSTVA, be merilo NASE SLOVENSKE STRPNOSTI, DRUŽBENE POLITICNE ZRELOSTI, GOSPODARSKE DALEKOVIDNOSTI, pred vsem pa merilo NASE NARODNE ZAVESTI, ceprav geografsko odaljeni ali celo rojeni izven matične SLOVENIJE.

Dolžnost in potreba nas vseh je, da 30 procentov slovencev zivceh izven meja MATICNE drzave PRISLUHNE zgodovinskim premikom in ENOTNO pomaga Slovincem doseči NARODNO OSAMOSVOJITEV.

"OBVESTILO SLOVENCEM" zaključujemo s prijateljskim pozdravom in z željo, da bi tudi v MATICNI domovini zavladala Jeffersonova misel...

VLADA LJUDSTVA...PO LJUDSTVU...ZA LJUDSTVO...

Iniciativni odbor

KANADSKA KONFERENCA ZDOMSKIH SLOVENCEV
(KANADA)

V Torontu, 1. oktobra 1989

Izražamo pa skeptičnost nad načinom, kako se organizira kanadska veja tega Kongresa: oznanja demokracijo, je pa že ob svojem rojstvu nedemokratska. Še je čas napake popraviti!

Uredništvo S.D.

Pozdravljamo prepotrebno in kasno zamisel o Vse-slovenskem Kongresu. Poljaki, Slovaki, Hrvati in še kdo, jih imajo že dolga leta!

Prejeli smo s prošnjo za objavo:

OB DOGODKIII V SLOVENIJI

Slovenski narodni odbor, ki že 45 let združuje demokratične politične stranke v skupno predstavništvo, najprej v medvojni ilegali in nato v emigraciji, opozarja ob pomembnih parlamentarnih odločitvah v Sloveniji, da gre za korak ki predstavlja novo okrepitev naravne težnje po slovenski suverenosti, ki pa še vedno ne izpolnjuje narodovih zahtev po resnično demokratični družbeni ureditvi.

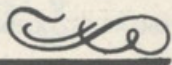
Stranke, ki sestavljajo SNO v svojih programih poudarjajo, da ima slovenski narod po naravnem pravu pravico do svoje države. Ta naj bo osnovana na ustavi, ki bo sad pluralistične, svobodno izvoljene ustavodajne skupščine, ter zagotovilo tako človekovih osebnih pravic kakor svobodnega delovanja vseh demokratičnih političnih smeri, ki sestavljajo slovensko narodno občestvo.

Omenjeni programi se tedaj povsem strinjajo z zahtevami demokratičnih gibanj v Sloveniji, ki so z letošnjo majsko deklaracijo postavila osnovo bodoci slovenski demokraciji.

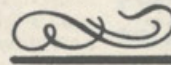
Ob tej priložnosti SNO ponovno poudarja, da se bo naš narod dokopal do novih možnosti za rast pa tudi za vključitev v zbor svobodnih evropskih narodov le tedaj, ko bo prost vsakega totalitarizma, to je, ko bo z enako odločnostjo zahteval in dosegel pravico do samostojnega, demokratičnega odločanja tako o odnosih do drugih držav, kakor tudi o notrajni ureditvi svoje družbe.

SLOVENSKI NARODNI ODBOR

V septembru 1989.

KNJIGE IN REVIEJE

Stara zgodovinska pričevanja dokazujejo,
da so

Veneti naši davni predniki

1. Fredregarii Chronicon je najvažnejši zgodovinski vir za Srednjo Evropo od 590. do 658. leta, torej prav za tisti čas, ko naj bi Slovenci prišli v naše kraje. In kaj pravi Fredegar? Niti besede o kakem prihodu Slovanov! Nasprotno, ko poroča o združitvi zahodnih Slovanov v Samoovo kraljevino (leta 623), jih imenuje Venete: „Sclavos coinomento Vinedi“. Enako tudi, ko opisuje slovensko zmago nad Franki (631): „Sclavi coinomento Vinedi“. Istega leta imenuje slovensko deželo „marca Vinedorum“, dežela Venetov, njenega vladarja pa „Valucus dux Vinedorum“, Valuk knez Venetov. Iz tega je tudi jasno, da so Slovenci že takrat imeli svojo „deželo“ (državo), ki se je pridružila Samovermu kraljestvu, ali je bila celo jedro tega kraljestva.

2. Drugi pomembni vir za zgodovino okoli leta 600 je Historia Langobardorum Pavla Diakona († 797). To je najvažnejši vir, na katerega se sklicujejo zagovorniki prihoda Slovencev v 6. stoletju. In kaj pravi Pavel Diakon o tem? Niti besede o kakem naseljevanju Slovanov! Nasprotno, iz njegovih poročil lahko sklepamo, da so bili Slovenci staroselci, torej nekdanji Veneti.

Dvakrat omenja Slovence v zvezi z Bavarci, ko so ti napadli slovensko državo z roparskim namenom (leta 595 in 596). Če bi Slovenci takrat komaj prihajali, ne bi mogli imeti takšnega bogastva, ki bi lahko tako mikalo Bavarce. Pavel Diakon ne pravi, da so Slovenci napadali ali osvajali deželo in tudi ne, da so Bavarci napadli prihajajoče Slovence, temveč da so vtrli v njihovo državo in enkrat „odpeljali ogromno blaga“, drugič pa, da so bili premagani in vsi pobiti. Ni dvoma, da beseda „provincia Sclavorum“ pomeni samostojno deželo. Izraz „provincia“ je imel za Langobarda Pavla drugačen pomen, kakor ga ima danes. Sej so Langobardi tako označevali tudi svojo državo.

Dvakrat omenja Pavel Diakon slovenske vojske, ki so napadli Bizantince v Istri, enkrat skupno z Avari in Langobardi (601) in enkrat sami (603). Verjetno so bili ti vojski najemniki Avarov, ki so takrat vladali od Panonije do Moravske. V Pavlovem poročilu ni omenbe ali namiga, da bi se ti vojski hoteli kje naseliti ali osvojiti Istro. Enim in drugim je šlo le za trenutno vojskovanje, ne glede na domače ljudstvo, ki je ostalo isto, medtem ko so napadali prišli in odšli.

Pavel Diakon omenja še dva pftzora bojevanja Slovencev z Langobardi v Furlaniji. Obakrat pa gre za izmišljene pripovedke z očitnim poučnim namenom, zaradi česar jim ne moremo pripisati zgodovinske vrednosti. To je jasno iz absurdnega opisovanja, ki je Pavlu Diakonu lastno tudi drugje v knjigi.

3. Zelo važno pričevanje okoli leta 612 je Vita S. Columbani (Življenjepis sv. Kolumbana), kjer je dežela Slovencev omenjena z izrazom TERMINI VENETIORUM, QUI ET SCLAVI DICUNTUR. „dežela Venetov, ki se imenujejo tudi Slovani“. Stavek jasno dokazuje, da je bilo takrat glavno ime za Slovence Veneti. Ali ni ta podatek dovolj prepričljiv?

4. Ne omenim še zgodovinarja Jordanisa, ostrogotskega škofa v Italiji, ki je leta 551 napisal knjigo „De origine actibusque Getarum“, v kateri pravi, da so Slovani prvotno nosili ime Veneti. V resnici poznajo samo to ime za Slovence tudi Plinij Starejši v 1. stoletju po Kristusu ter Tacit in Ptolomej v 2. stol. To lahko potrjuje razlaga, da je ime Veneti nastalo iz besede slo-veneci (slo-veneti), ki pomeni ljudi istega jezika (besede), kakor pomeni slov(eni)ca jezikovno vadnica.

Razmnožuje in razširjaje Razglasel NAHOČILA:

Sledi slovenščine v Furlaniji dokazujejo,
da so

Veneti naši davni predniki

Izhodišče naše raziskave naj bo Rezija, najzahodnejša točka strnjene slovenskega ozemlja. Že ime samo je pomenljivo, saj ustreza švicarski Retiji, katere prvotno prebivalstvo je bilo prav tako venetsko. Zagovorniki prihoda Slovencev v 6. stoletju bi rekli, da so bili Rezijanci pionirji slovenske naselitve. Nikakor! Nobenega dokaza in niti znaka ni, ki bi pričal o kakšnem osvajalnem pohodu ali poskusu prodiranja proti Furlaniji. Spremembe so se torej razvijale v nasprotno smer, v kolikor se je slovenščina (rezijansko narečje) umikala v hribovito trdnjavo. V zgodnjem srednjem veku se je na furlanskem podeželju še govorilo slovensko, v poznem srednjem veku je bila slovenščina v rabi samo še ob vznožju Julijskih Alp, zdaj pa je stisnjena le še v Tersko dolino, ki je obdana z visokimi gorami. In kdo mi je vse to povedal? Italijanski zgodovinarji. Poglejmo, kaj pravijo.

1. Zgodovinar Giacomo Baldissera piše v knjige „La Pieve di Tarcento“ (izšla leta 1933), kako je še leta 1497 obstajal ukaz, da morajo razne vasi v okraju Tarcenta imeti slovenskega duhovnika. To pomeni, da so bila ta naselja še slovenska. Listine iz leta 1607 nam povedo tudi imena teh vasi, kjer je medtem slovenščina popolnoma izginila.

2. Zelo važen podatek nam nudi Marcantonio Nicoletti (1536–1596), po poklicu notar v Čedadu. Njegova poročila, ki jih hrani videmska knjižnica in jih omenjajo tudi drugi zgodovinarji, imajo posebno vrednost, ker notar premišljeno opiše dejstva, o katerih je resnično prepričan. V svojem spisu z naslovom „Costumi e leggi antiche dei Forlani sotto i Patriarchi“ poroča, da je bil v času ogleskih patriarhov slovenski jezik po vaseh mnogo bolj v rabi kakor tedaj še neizoblikovana in neprijetno zveneča furlanščina („Il linguaggio slavo era assai più usato nei villaggi che la favella furlana, allora incolta e di un ingrato suono“).

3. Sto let pozneje piše italijanski zgodovinar Giovanni Francesco Palladio de gli Olivi („Historia della provincia di Friuli, Udine 1660“), da je bil v prejšnjem času slovenski jezik v rabi na podeželju, medtem ko se je v mestih govorilo furlansko („Il linguaggio schiavo nelle ville per l'ordinario si praticava, e l'idioma forogiuliese nelle città aveva l'uso“). To je tipičen primer počasne spremembe govornice pod vplivom političnega, gospodarskega in kulturnega pritiska. Novi jezik se uveljavlja najprej v mestih, medtem ko na vasi vztrajajo dalj časa pri domači govornici.

Zgodovinska pričevanja so podprta z jezikovnimi podatki. Splošno znano je, da je rezijansko narečje neka posebnost in je zato zbudilo pozornost mnogih slavistov. Ta posebnost temelji na starodavnosti jezika, ki zaradi hribovitih pregraj ni bil toliko podvržen postopnim spremembam. Matej Bor v knjigi VENETI NAŠI DAVNI PREDNIKI večkrat opozarja na posebnosti rezijanskega narečja, ki se ujemajo z jezikom venetskih napisov.

Pa tudi v furlanskem jeziku samem, da o številnih toponimih niti ne govorimo, je mnogo sledi slovenščine, posebno v kmečkih in hišnih izrazih. Npr.: scuote (skuta), govet (govedo) za pitano tele, ranizze (oranica, njiva), pustot (pustota), ceregne (črešnjice), cespe (češpa), patocco (potok), save (žaba), razze (raca), madrac (modras) za vodno kačo, zoe (čok, hlod), clanz (klanec). Dr. Jožko Šavil navaja v omenjeni knjigi še mnogo takih primerov.

Zaključek je jasen: Vse to si lahko razlagamo le z dejstvom, da ima slovenščina korenine v nekdanji venetsčini in da so bili Veneti naši davni predniki.

Razmnožuje in razširjaje Razglasel NAHOČILA:

Ivan Tomažič
A-1080 Wien, Bennogasse 21THE CONVINCED COOPERATOR
GEORGE DAVIDOVIČ,uredil dr. Rudolf Čuješ,
izdajatelj:
COOPERATIVE RESOURCES LTD.
P.O. BOX 1885
ANTIGONISH, N.S., B2G 2M5
1989 ISBN 0-921251-21-1

Izdal v spomin osebnemu in družinskemu prijatelju G. Davidoviču. Uvod in podroben pregled delovanja na Zadrugnem polju tega velikega zadrugarja, ki je v tem delu dosegel svetovni sloves kot filozof, profesor, in visoki funkcionar Zadrugnega gibanja. Knjiga obsega življenjepis, akanedmske kvalifikacije, položaje v predvojni Jugoslaviji in poznej v mednarodnih organizacijah, njegove publikacije kot urednik in pisatelj doma in v zdomstvu, kakor tudi odlikovanja, ki jih je sedaj pokojni zadrugar George Davidovič dobil. To je neobhodno potrebna "reference" publikacija, ki bi jo moral lastiti vsak, ki se zanima za zadrugna gibanja po svetu.

POPRAVEK

V septemski številki S.D. nam je po neprevidnosti zdrnila skozi prste neprimerna oznaka o g. Igor Bavcerju. S.D. ne sprejema teze: kakor oče-tako sin, zato objavo obžaluje. Ured.

KNJIGE IN REVIJE

POSVETILO

Včasih človeka spreleti misel, kateri ne veš vzroka in ji ne najdeš izvora, je za hip s teboj, potem pa se izgubi in se ista ne bo nikoli več povrnila. Pričujoča zgodba ni izliv trenutnega duševnega pretresa, ampak odsev težkih dni revolucije, ki je v meni ostal kot del duše... Kot košček lastne biti ga zdaj podarjam drugim — mrtvim v spomin, živim v opomin...

Dve misli sta me vodili pri pisanju:

- spomin na dobrovske fante-domobrince, in
- prepričanje v končno zmago pravice.

Prva misel se vleče že v junijske dni leta 1945, ko je za našimi fanti izginila vsaka sled in se ni smelo spraševati, kje so. Jaz sem vedel... Zvedel sem, da je bil brat Ciril zvezan v par z mojim najboljšim prijateljem. Končala sta nekje pri Trbovlju. Isto se je zgodilo z vsemi drugimi fanti dobrovske župnije, bilo jih je nekaj nad sto dvajset. Nekaj jih je končalo v Brezarjevem breznu, šest v Kočevskem Rogu, vsi drugi pa pri Teharju. Še zdaj vidim črne rute, katerih so bile naše vasi takrat polne; vidim upognjene očete in prestrašene otroke, ki so ostali in bili zaznamovani s pomorjenimi vred; še zdaj čutim mir, ki je ležal pod hribi, kot edini izraz neslutene žalosti tistih brezpravnih dni, ko sta zmagali laž in krivica.

Ob misli na to nečloveško morijo zadobijo tiste prve žrtve, ki so padle še preden se je narod uprl, vse večji pomen in vrednost. Med temi žrtvami je bil Andrej revoluciji pri nas najbolj nevaren, ker je bil poštenjak in je zlo komunizma poznal, ne iz knjig, ampak ker njihovih del ni mogel vskladiti s svojim jasnim značajem. Moral je pasti, a ker so take žrtve poročstvo bodočnosti, sem ga izbral za glavnega junaka romana. Za njim se vrstijo vsi drugi fantje naših vasi, po svojem žrtvovanju nič manjši, saj je vsak od njih vse položil na oltar domovine, vsi pa smo igralci v življenski igri dobrovske fare... tudi tisti, ki smo ostali in se razkropili po svetu.

Skozi desetletja se je marsikaj spremenilo. Mnogi so že doigrali, stebri se podirajo, tu in tam vihar koga zamaje in vrže ob stran. Nekateri se vedejo, kot da je bodočnost samo v pozabljenju. Pa ni tako: bodočnost je v priznanju krivde, v kesanju in spravi med živimi in mrtvimi, vse drugo je samo pljuskanje valov, ki se igrajo s časom. Naj polovičarji

Veneti — PA ŠE TO

Delo, 4. 10. 1989

ŽE PRED VENETI — V beograjskem časopisju se je pojavila reklama za zajetno knjigo v dveh delih, ki jo bo mogoče kupiti novembra za 1,1 milijona dinarjev, napisala pa jo je prof. dr. Olga Luković-Pjanović. Naslov knjige je pomenljiv: »Srbi... najstarejši narod«. To naj bi bil izjavil stari grško-bizantinski zgodovinar Laonik Halokondil, ki ga avtorica citira v podkrepitev svoje teze o prastarem izvoru Srbov. Piše namreč o »številnih srbskih imenih rek, gora in mest širom po Zahodni Evropi«, trdi, da se beseda Srbin omenja že v starih indijskih Vedah, zagotavlja, da je po mnenju številnih znanstvenikov srbski jezik najbližji indoevropskemu prajeziku, iz katerega so se razvili današnji svetovni jeziki...
Naši venetologi pa v jok...

vas poziva da pretplatno rezervišete svoj primerak knjige koje će se štampati u malom tiražu
☎ 556-858 (011) 750-129 ☎

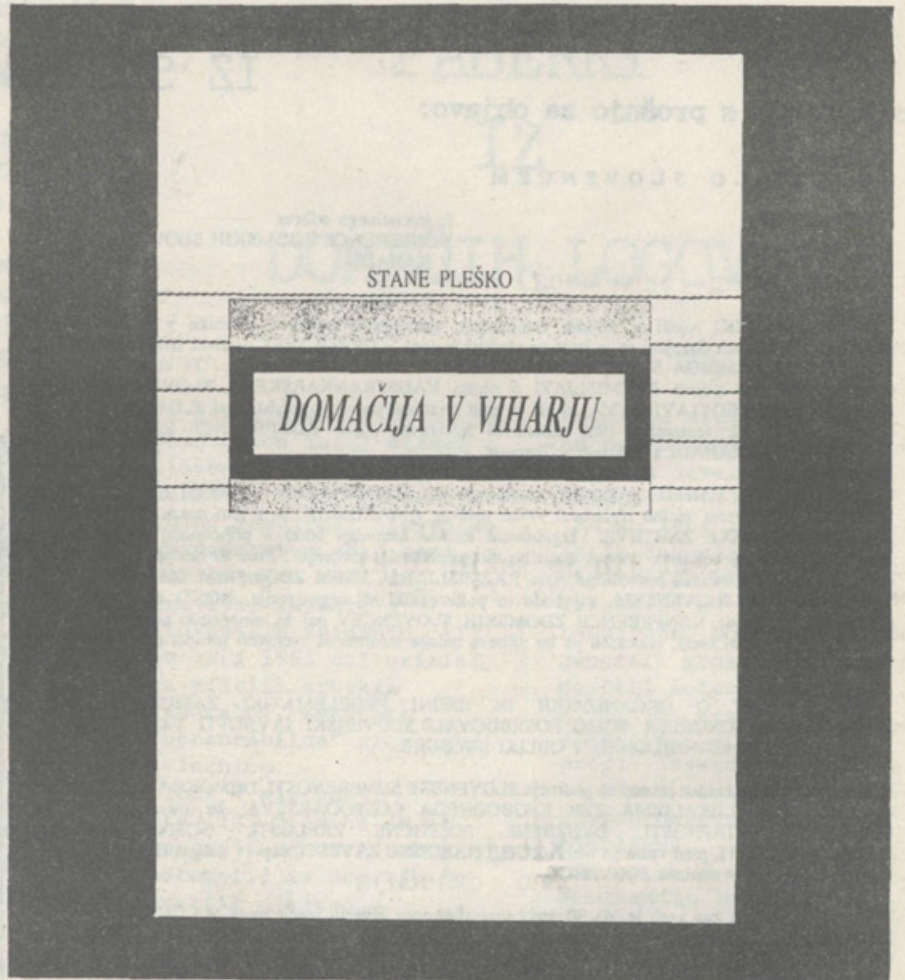
1. Проф. др Олга Луковић-Пјановић

СРБИ... НАРОД НАЈСТАРИЈИ

Најчитанија књига међу Србима у свету

Prof. dr. Olga Luković-Pjanović (doktorica nauke) je objavila knjigu "Srbi... najstarejši narod" u dva sveska. Ovo je jedna od najvažnijih knjiga o srpskom narodu. Knjiga je napisana na osnovu najnovijih istraživanja i podataka. U knjizi se govori o srpskim korenima i o tome kako su Srbi nastali. Knjiga je napisana na srpskom jeziku i namenjena je svima koji su zainteresovani za srpsku istoriju i kulturu. Knjiga je objavljena u Beogradu i može se kupiti u mnogim knjižarnama. Cena knjige je 1.100.000 dinara.

Uredništvo dnevnika "Delo", ki je še vedno pod nadzorstvom belgrajske Udbe, je novico, prevzeto iz srbskih listov, pospremlilo s pripetom "Naši venetologi pa v jok...", zato da belgrajska udbaška centrala ne bi pomislila, da se istoveti z mišljenjem slovenskih venetoslovcev. Obenem je iz svojega poročila izpustilo tudi stavek iz omenjenega razgласa, ki navaja v srbski knjigi tudi poglavje "Ami Bue tvrdi, da su Hrvati odbacali svoj prvobitni jezik kako primitvan i prisvojili srpski?" Očitno je, da velesrbska klika, ki pa je seveda ne moremo istovetiti kar s Srbi kot takšnimi, ni prenesla odkritij o Venetih (Slovincih) kot najstarejšem narodu, in je zato pohitela z razglasom in "dokazi", kako so Srbi še starejši. Da gre pri tem v resnici za pamflet, je razvidno iz tega, na kakšen žaljiv način so v napovedanih knjigi obravnavani Hrvati.

stopajo vstran in si zakrivajo oči pred resnico, da bodo ostali samo tisti, ki ne trpe kompromisov, ampak vse grade na resnici! Ni nas strah, pa naj se še tako zaganjajo valovi, ker smo prepričani v zmago pravice, ki samo čaka na svoj prihod.

To je moja druga misel, obe pa sta povezani v košček zgodovine, da bodo rodovi, ki pridejo, vedeli, na kateri strani so bili dobrovske fantje v tistih krvavih dneh.

Če bom s to knjigo vsaj malo pripomogel, da se našemu narodu skrajšajo dnevi preizkušnje, bom izpolnil svojo dolžnost in se poklonil vsem, ki so padli za našo lepšo bodočnost.

Toronto, 29. decembra 1986

Stane Pleško

ISSN 0840-7746

Dobili s prošnjo za objavo:

TAJNO DRUŠTVO

Slovenskim javnim občilom po celem svetu je bila poslana poslanica Konferenca zdornskih Slovencev v Kanadi. Poslanica je tajinstvena, nima datuma in javlja obstoj te organizacije. Namen in delo organizacije, ki naj bi bila veja predlaganega Slovenskega svetovnega kongresa (hvalevredna ideja, op.uredn.), je obsiren. Gre za nič manj kot povezovanje Slovencev širom sveta in predstavljanje istih pred svetovno javnostjo. Z eno besedo: Slovenska Izzeljska Matica (SIM), Slovenski Narodni odbor (SNO) Slovensko kanadski Svet v enem.

Malo čudna je ustanovitev tega društva v Torontu in Kanadi, z desetini naših društev, poznanimi javnimi delavci, so samo redki, skrbno izbrani slišali in bili verjetno "povabljeni" k ustanavljanju društva. Kje so demokratska načela in legitimacija? Naj bi bil to način "vlada ljudstva, PO LJUDSTVU, za ljudstvo", ki ga citirajo?

Človeku se zdi kot da bi prizadevi ustanavljali tajno OF sredi okupacije in to v demokratski Kanadi! Ne ve se za odbornike, ne ve se kdo jih je "izvolil". Neroden začetek!

Dr. Peter Urbanc za Slovensko-kanadski svet.

NOVI RAZGOVORI IN RAZGLEDI (NEW DISCOURSES AND VIEWS)

LIST STUDISKUGA KROZKA ZA SLOVENSKO KULTURO RESEARCH CENTRE FOR SLOVENE CULTURE

1/2

Jan - Fall 1989

Urednik/editor Rudolf Cajan 26 Xavier Drive, Antigonish, N.S. B2G 1G9 Canada

Udeleženci srečanja od 7. do 10. sept. v Celovcu in Gradcu — po več kot 40 letih — pošiljamo prijateljske pozdrave vsem nekdanjim graškim študentom v ZDA in Kanadi, ki se tega snidenja letos niso mogli udeležiti.
Zdravko Klinar

BOŽIČ V SLOVENIJI PRAZNIK!

Dne 28. sept. letos je Skupščina SRS odobrila nov zakon o dela prostih dneh v Sloveniji. Med temi dnevi je tudi 25. december, tradicionalni slovenski praznik BOŽIČ.

ZDRAVILO PROTI VSEM BOLEZNIM?

G I N S E N G !!!

Beseda Ginseng (Shen Seng) pomeni v kitajščini "korenina človeka" in to radi podobnosti, ki jo kažejo starejše rastline človeškemu telesu: telo, noge in roke. Čim večja je ta podobnost, tem večja je njena vrednost v kitajski kulturi.

Korenina spada v botanično družino Araliaceae, ki šteje kakih 700 rastlin. Med temi jih je kakih 10, ki spadajo v poddružino PANAX (iz grške besede pan=vse in akos=ozdraviti). Od tu prihaja tudi beseda PANACEA, ki jo slovenski slovarji prevajajo kot "čudovito zdravilo za vse bolezni".

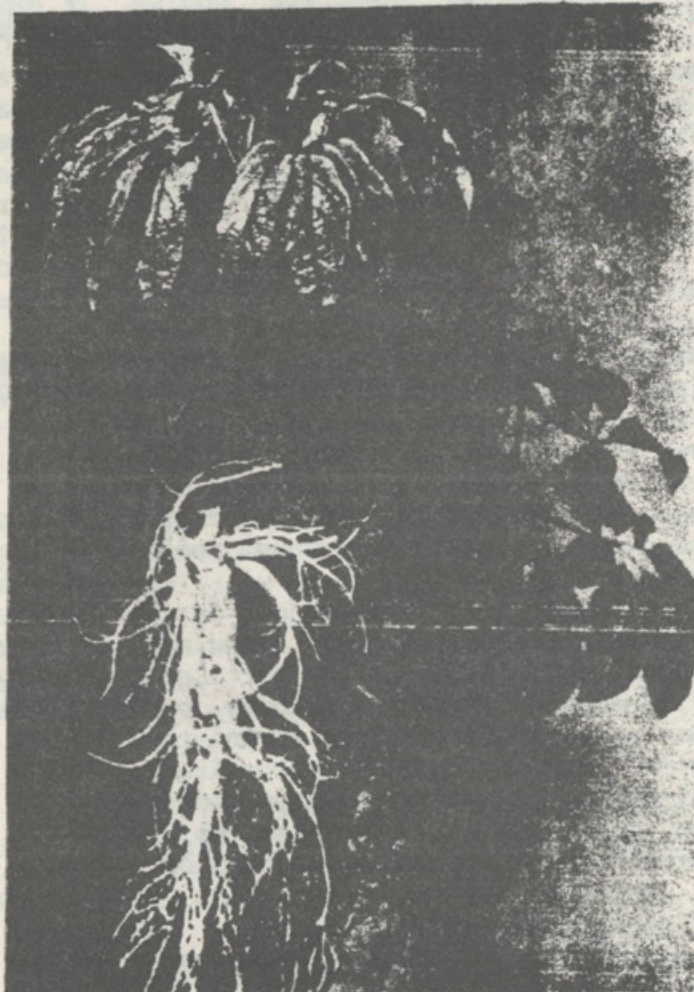
Med PANAX-i sta cenjena predvsem dva: PANAX GINSENG, t.j. korejsko-kitajski, ki raste v obeh Korejah, Manžuriji, severni Kitajski in Japonski ter se ga splošno označuje kot Orientalni Ginseng; ta je poznan že nad 4000 let. Drugi je pa PANAX QUINQUEFOLIUM, imenovan tako leta 1753 po Linnaeus-u, švedskem botaniku Karlu Von Linné, ki je uvedel v botanično znanost binominalno nomenklaturu (mednarodno latinsko imenovanje, poleg vernakularnega).

PANAX QUINQUEFOLIUM, (ker imajo starejše veje pet listov), je poznan na splošno kot Ameriško-kanadski Ginseng. Tega je odkril v kvebeški Kanadi francoski jezuit pater Lafitau leta 1716, ki je misijonaril med Iroquois Indijanci, ko je bral podrobno poročilo o "čudoviti korenini", ki ga je leta 1711 poslal jezuitski sobrat, pater Jardoux, misijonar na Kitajskem, londonski Royal Society. To poročilo je vzbudilo veliko senzacijo celo na francoskem kraljevem dvoru. Pater Lafitau je kmalu s pomočjo Indijancev odkril v Kvebeku zelo podobno rastlino, jo poslal svojemu sobratu na Kitajsko s vprašanjem, če je morda enaka, ali podobna od njega opisanega PANAXA in če bi imela kako zdravniško vrednost. Odgovor je bil nepričakovan: Pošlji nam Tvojega korenja kolikor moreš. Cena je bila zelo visoka.

Tako se je začelo po Kanadi in severnem delu Z.D. mrzlično iskanje in izkopavanje te korenine in pošiljanje na Kitajsko za drag denar. Zgodovinarji vedo povedati, da je leta 1799 poznani pionir Daniel Boone nakupil 12 ton tega korenja, z namenom, da ga bo poslal na Kitajsko pa se je njegova ladja potopila - in z njo njegov zaklad - v reki Ohio na poti v Philadelphijo.

Ker je bila cena te korenine izredno visoka (Kitajski "War Lords" so enačili težo korena s težo zlata!), je bilo jasno, da bo naravno korenje ki je raslo v listnatih (maple) gozdovih kmalu izginilo, čeprav so že takrat ontarijske oblasti, v strahu, da bo rastlina preminula, izdale stroge zakone, kedaj se sme ali ne sme ta korenina izkopavati. Kljub predpisom pa je korenina v Kanadi skoraj izginila; v Z.D. se pa najde še danes, v majhnih količinah v državah Kentucky in južnem Ohio-u.

Ker je povpraševanje po korenini vedno naraščalo in nudilo visoke dohodke, so se, naravno, ljudje začeli resno ukvarjati s problemom, kako

to rastlino "udomačiti" in jo gojiti na poljih. Po nešteti poskusih je končno uspelo nekemu George-u Stantonu iz države New York USA okoli leta 1870 vzgojiti prve rastline, ko je prišel do logičnega zaključka, da bo uspel le, če bo ustvaril zanje pogoje, ki so vsaj podobni onim v gozdovih. Po nešteti neuspehih je namreč spoznal, da je eden bistvenih pogojev za gojenje izven gozda (poleg klime in zemlje) tudi pravilna senca nad nasadom. Tako se je začelo umetno pridelovanje. Danes je v Z.D. kakih 400-500 farmarjev, ki gojijo ginseng na polju. V Kanadi jih je pa kakih 50-60, v glavnem samo v južnem Ontariju. Ves ta pridelek gre po kakih 4-8 letih rasti posušen v Hong Kong, svetovno središče ginsengovega trga, in se ga od tam mnogo vrne v Severno Ameriko, dostikrat kot "čisti korejski ginseng", ki ga Korejčani smatrajo za najboljšega na svetu; najnovejša znanstvena raziskovanja pa dokazujejo, da je ameriško-kanadski še boljši.

Pridelovanje na polju je pa še vedno zelo komplicirano in tudi drago. Pripraviti zemljo, postaviti "streho" in zasejati zelo drago seme stane menda danes do 50.000 dolarjev na acre. Potem je treba čakati 4-8 let, paziti na razne bolezni, mrčes in rodente, imeti vsa ta leta ugodne padavine, pravo mero sonca itd. Pravijo, da od desetih, ki to poskusijo, samo eden začne znova, če mu prva setev ne uspe.

V Sovjetski zvezi so se začeli zanimati za ginseng pred kakimi 50 leti. Odkrili so rastlino, ki ima kemično podobne sestavine (saponins imenovane) v takozv. SIBIRSKEM GINSENGU (Eleutherococcus senticosus), za katerega trdijo, da je boljši od kitajsko-korejskega. Gojijo ga umetno na tisočih hektarjih polja. Imajo tudi svoj Ginseng Institut v Vladivostoku. Poleg običajne uporabe v zdravilne

namene, ga uporabljajo tudi atleti in astronauti za vstrajnost (endurance in stamina). Kakor tudi vsi drugi ginsengi tudi Sibirski pri uživanju ne pušča nobenih stranskih posledic, kar priznavajo tudi zdravniki, ki nimajo preveč dobrega mnenja o korenini, ki je "zdravilo za vse bolezni". Po najnovejših podatkih so Sovjeti začeli pridelovati Ginseng tudi bio-kemično v dveh nanovo zgrajenih tovarnah, vendar sami priznajo, da ima ta le polovično moč naravne rastline.

ZAKAJ TAKO ZANIMANJE ZA TO RASTLINO?

Čeprav je starejša kitajska (tudi indijanska) kultura presojala to rastlino bolj iz tradicionalno-folklorno-izkustvenega vidika, je danes že dovolj znanstvenih dokazov, da zdravljenje z njo ni kaka čarovnija ali plod domišljije, ampak, da kemični elementi rastline, ki raste po 4-6 let in srka iz zemlje ducat teh elementov, dejansko "...pomagajo pri urejevanju telesnega metabolizma, da jejo zaščitno oporo proti "stresu", povečujejo fizično in mentalno aktivnost, pomirjujejo živčni sistem, povečujejo krvni obtok po celem telesu, znižujejo trigliceride in (bad) slabe kolesterole, regulirajo krvni pritisk na normalnega, poživljajo funkcije endokrin-žlez, zadržujejo degeneracijo telesnih celic in pospešujejo dolgo življenje (longevity)". (Joseph P.Hou, Ph.D., Ginseng the Myth & Truth.)

Moderne kemične analize so ugotovile, da imajo ginsengi večje število biološko aktivnih in medicinski koristnih sestavin. Med najvažnejšimi so že omenjeni saponins (ginsenosidi) in glycosid Panaquilon, ki učinkujejo pozitivno na človekov metabolizem in so koristni na drugih že omenjenih področjih.

Leta 1974 je organizirala Južna Koreja Prvi Mednarodni Simpozij za Ginseng, katerega je obiskalo čez 500 znanstvenikov: zdravnikov, farmakologov, univerzitetnih profesorjev, državnih uslužbencev iz številnih držav Evrope, Daljnega Vzhoda in tudi iz Združenih držav. Naslednje leto je švicarsko podjetje Pharmathon, skupno z World Health Organizacijo priredilo Drugi mednarodni simpozij v Lugano, Švica. Tudi v Ameriki, kjer so bili bolj skeptični do te rastline, ker ameriška medicina bolj veruje v hitrejša, sintetična zdravila, so začeli z ameriški ginseng simpoziji vsako drugo leto. Do sedaj so jih imeli že sedem na različnih univerzah. Pete konference, ki je bila na Univerzi v Guelphu, Kanada, leta 1984 in katero je obiskalo nad 350 udeležencev, se je udeležil tudi pisec teh vrstic.

Na teh konferencah in simpozijih predavajo navadno strokovnjaki iz Japonske, Kitajske, Sovjetske zveze, ostale Evrope, pa tudi že iz Kanade in Z.D. V svojih predavanjih (papers) poročajo o razvoju svojih raziskovanj (research), odkritjih in zaključkih, ki so pa dolgotrajni in boleči, ker za nje ni denarja...; merodajne državne oblasti v Kanadi in

...dalje na str. 8

ZDRAVILO...

nadaljevanje s str.7

Z.D. se za to "industrijo" ne zanimajo preveč, ker je v njej zaposlenih le nekaj sto farmarjev.

Trenutna raziskovanja so na področjih kot: dr. Brekman - Ginseng je adaptogen, t.j. substanca ki ustvarja povečan odpor proti "stresu", kot ga definira kanadski dr. Hans Seyle;

dr. Yokazava- Ginseng R(b)12 znatno zmanjšuje Total Kolesterol in LDL (Low Density Lipoproteine), ali tkzv. "bad" kolesterols. Kot je znano iz Framingham Heart Study razmerje višje od 4.5 med total kolestrol in HDL (High density Lipoproteins) povzroca srčno kap.

dr. Fred H.Schultz, Jr., dokazuje, da ameriški ginseng, Panax quinquefolium (samo ta, Azijski in Sibirski ne!) zmanjšuje "bad" kolesterols in zvišuje "good" kolesterols (Clinical Chemistry Vol.25, p.815; 1979)

Znano je namreč, da so "bad" kolesterols gnezda za viruse, ki povzročajo prehlade, herpes in morda celo začetek raka. Raziskovanje elementa germanium oksida, mineralne soli, ki jo ginseng več let srka, poseduje nenavadno moč formiranja rdečih krvnih teles, kot rezultat njegovega vpliva na kostni mozek. Ta številnejša in okrepljena krvna telesa potem uspešneje odvajajo slabo kri polno karbon monoksida iz celic v očiščenje v pljuča in odvajajo od tam očiščeno kri v vse celice telesa. Germanium je prisoten tudi v česnu, ječmenu in ovsu. Prav tako domnevajo, da je germanium tisti, ki onemogoča od raka okuženim celicam privabiti kisik in pomagati k normalizaciji (zacelejenju).

Dr. Walter Lewis, z Washington University, St. Louis, Missouri trdi: "Ginseng je edina rastlina, ki jo uživa redno mnogo ljudi za stimulacijo, dodatno energijo in za občutek

zadovoljstva; je čudodelno zdravilo za vse, ki so zdravi in hočejo ostati zdravi, ali če mogoče, postati še bolj zdravi."

UPORABA GINSENGA

Mnogo avtoritet priporoča jemati ginseng zdrobljen v prašek dvakrat na dan po 5 grain (volumen lešnikovega zrna), v kakršnikoli topli pijači (čaju, kavi, mleku ali v sami vodi). Treba ga je pa jemati redno, vsaj ne kaj tednov, da se pokažejo rezultati. Pri relativno zdravih ljudeh, so rezultati manjši.

Pri nakupu je pa treba paziti, da dobite 100% čisti ginseng. Več uradnih analiz je namreč odkrilo, da so uvoženi, azijski "ginsengi" večkrat imeli zelo malo ali celo nič saponinov. Poleg očividnega razloga je verjetno vzrok za to tudi izčrpana zemlja na Vzhodu, kajti ginseng ne more uspešno rasti na istem prostoru dvakrat brez 10-15 letnega počitka take zemlje.

Kitajci tudi verjamejo, da je gin-seng aphrodisiac (sex stimulant) in se ga poslužujejo za fertilitnost. V Združenih državah je pa prav pred par meseci Food and Drug Administration odredila, da je propagiranje ginsenga - aphrodisiaca prepovedano in kaznjivo. Oglasa se ga pa seveda lahko kot zdravilno zeljišče.

American Ginseng Society daje na razpolago dveurni videotrak, ki zaslišuje ljudi, ki jemljejo ginseng. Med te spada učitelj, ki je imel že tri srčne napade (pa se ga zdravniki niso upali operirati), pa se je potem sam ozdravil z ginsengom in sedaj normalno opravlja svojo službo; ženska, ki ima problem menopoznih simptomov; alkoholik, ki je odpravil navado (craving) z ginsengom; oseba, ki se je otresla s pomočjo ginsenga rabe droga; moški, ki ni imel pre-

hlada že dve leti, odkar jemlje ginseng; in 78 let stara žena, ki se počuti odlično, odkar jemlje ginseng.

Pred leti sem v pošte predale svojih kolegov in prijateljev položil sledeče sporočilo:

" Če ste utrujeni, izčrpani, zgarani, depremirani, nezadovoljni ali sitni; če trpite na nespečnosti in se na splošno slabo počutite; če imate težave z želodcem (ulcer ali gastritis), poskusite najbolj učinkovit adaptogen Panax Quinquefolium. To ni reklama, le delitev osebnega izkustva, iz humanitarnih razlogov."

To je moje priporočilo tudi bralcem teh vrstic.

A.Kuk

P.S.

Ker nimam nobenih zdravniških kvalifikacij (imam pa pozitivne osebne izkušnje z ginsengom), navajam za svoje izjave naslednje vire in avtoritete:

1. Ginseng - The Myth & Truth, By Joseph P.Hou, 1978 A.S.Barnes and Co. Inc., Cranbury, New Jersey 08512, USA
2. The book of Ginseng, by Sarah Harriman 1981. Jove Publications, Inc. 200 Madison Ave., New York, N.Y. 10018.
3. Simposia Proceedings, Ginseng Research Institute, Wausau, Wi.

IZ SLOVENSKEGA TISKA

Mrtvaški ples hribovske vasi

Vsak človek ima drugačno usodo. Drugačna usoda je doletela nas, ki smo živeli na osamljeni kmetiji, kot tiste, ki so prihajali k nam in izginjali v neznanu. Samo opazovali smo lahko mrtvaški ples in zakulisne spletke posameznikov. Rada bi spregovorila nekaj besed o tem, kar se je dogajalo na osvobojenem ozemlju, v neki notranjski hribovske vasi leta 1941. Takrat, po kapitulaciji Jugoslavije, je naš oče, ki je bil vojaški rezervist, pripeljal v naše hribe cel bataljon vojakov. Večina izmed njih se je po nekaj dneh vrnila v mesto. Nekateri od prišlekov so začeli pri družinah, kjer so bili nastanjeni, sklicevati sestanke, na katerih so obljubljali lepši jutri. Spominjam se nekega sestanka, ki ga je vodil Franc Korošec v vasi Reparje. Začel je s »smrt fašizmu«, mi pa smo mu morali odgovoriti »svoboda narodu«. Govoril nam je: »Ko bomo zmagali, ne bo nobenih davkov več. Lahko boš postal, kar boš hotel. Sodnikov ne bomo potrebovali in tudi advokatov ne, ker so navadne pijavke, jih bomo že pospravili. Sodnik bo lahko vsakdo, samo da je dober partijec.« To zadnje je večkrat poudaril.

In res je bilo tako. Bil je očitno dober partijec in tudi sodnik - marsikomu je sodil, mogoče tudi svojemu bratu, ki je bil pozneje na drugi strani.

Prišleki, ki so ostali pri nas, so svoje gibanje razširjali po okolici in nam govorili, da je to osvobojeno ozemlje. Verjeli smo jim in sodelovali z njimi na raznih proslavah. V partijo se je vključil tudi moj brat in nenehno je odnašal iz kašče šunke, klobase in drugo, da je bil v hiši nenehno prepir. Nenadoma pa se je vse spremenilo: zdaj so vzeli tega, zdaj onega. Nekega znanca, ki je prišel k nam na obisk, so pred našimi očmi zvezali in odpeljali. O vsem tem smo morali strogo molčati. Sosedov fant je bil prosto-

voljni likvidator in pozneje je bil poslan v Rusijo v partijsko šolo, nato pa je bil udbovski oficir in učitelj na ljubljanskih srednjih šolah. Zdaj je upokojen in dober lovec (ime je znano).

Moj brat je nekega dne dobil nalogo, da sodeluje pri likvidaciji. Na seznamu so imeli več znanih ljudi, med njimi tudi župnika. Brat je prišel domov ves prepaden in skoraj jokaje povedal, da mora zbežati, ker ga bodo sicer ubili, če ne bo sodeloval. Še isto noč je zbežal, do likvidacij pa je vseeno prišlo, brez njega.

Cez nekaj dni so prišli partizani, obkolili so našo hišo in začeli akcijo. Nas otroke so postavili v kot, očeta pa so silili, naj pokaže, kje je moj brat in orožje. Drugi so pobirali hrano, posodo, pijačo, živino in potem vse odpeljali. Proti jutru so rekli očetu, da mora z njimi, in tako so ga odpeljali. Vrnil se je po treh dneh, ves preplašen. Tedaj so se za nas začeli najhujši časi.

Potem so se začele pojavljati vaške straže kot obramba pred ugrabitvami. Počasi smo morali tudi mi, drug za drugim, zapustiti dom, da smo si ohranili vsaj golo življenje. Številne morije smo morali opazovati molče.

Včasih kdo reče, da je treba odpreti medvojne arhive. Jaz pa vem, da tistih pravih arhivov preprosto ni. Dobro vem, da likvidacije niso zapisane nikjer, ker ni bilo nobenih sodišč. Morilci pa molčijo in tudi soudeleženci molčijo. Nekateri so sodelovali zavestno, drugi iz strahu. Še danes vem, da eden izmed teh krvnikov ne gre spat brez pištole. Dobro vem, da je po vojni veliko krvnikov, ki sem jih poznala, zasedlo ključna mesta v Ljubljani, zlasti v občini Vič-Rudnik. Med seboj so si pomagali in si kot prava dinastija grabili premoženje - hiše, stanovanja. Znana so mi tudi številna imena.

L.K. Ljubljana

Mladina, št. 37, 27. okt. 89.

Župnijska hranilnica
in posejilnica "Slovenija"

Vam nudi razne finančne usluge: Posojila za hiše, avtomobile, potovanja, študij itd. Veši prihranki pa se obrestujejo po najvišji možni stopnji.

**Poslužite se naše
slovenske finančne ustanove!**

URADNE URE

na Manning Ave., Toronto

Torek - sreda 10 a.m. - 3 p.m.
Četrtek - petek 10 a.m. - 8 p.m.
Sobota 10 a.m. - 1 p.m.

Tel.: 531-8475

na 739 Bloor's Line, Toronto

Torek - sreda 10 a.m. - 3 p.m.
Četrtek - petek 12 p.m. - 8 p.m.
Sobota 10 a.m. - 1 p.m.

Tel.: 255-1742

v Hamiltonu pri sv. Gregoriju Velikem

Vsak petek od 4h do 8h zvečer.
Sobota 10 a.m. - 1 p.m.

Tel.: 561-9952